

695 Ft

ÚjMűvészet

ujmuveszetfolyoirat.hu

20
14 **május**

nka

„ Magyar Párizs: Hantai Simon, Reigl Judit, Csernus Tibor, Major Kamill, Sylvester Katalin, Fiedler Ferenc „
„ Két nő Iránból „ Költők és képek „ Londoni interjú Háy Ágnessel „

A fekete (szép)

Csoportos kiállítás feketében

Fővárosi Képtár – Kiscelli Múzeum Oratóriuma, 2014. I. 26-ig;

Pécsi Galéria m21 kiállítóterme, 2014. III. 5-ig

KOZÁK CSABA

A fekete szín számtalan árnyalata létezik: megkülönböztetünk ébenfeketét, éjféketét, a szurok, a korom, a hamu feketéjét, az alkonyat utáni csend feketéjét, a pirkadat előtti feketét és sorolhatnánk. A fekete árnyalatát váltva szürkébe képes olvadni, majd pedig fehérbe fordul. Vándorútjának állomásait jelzik a két tárlaton bemutatott alkotások. A Lorányi Judit válogatta *A fekete szép* kiállítás először Budán volt bemutatva, majd az anyag – több művésszel és műtárggyal bővülve – *A fekete* címen Pécsen mutatkozott be. (Legközelebb Szegeden lesz látható.)

Buczko György feketéje transzparenssé válik a síküveg lapok olvasztása, rogyasztása során. Már az ő posztamensén megjelenik Malevics *Fekete négyzete*, ami több alkotónál visszaköszön. A falnak támasztott, a térbe lógó, a térbe lógó művei ősi írásjeleket, gesztikulációt, hieroglifákat, genetikai kódokat, megfejtésre váró szimbólumokat idéznek. Szobrai barbár eszközök, szerszámok, bunkók,

botok, egymás szorításában lélegző X-jelre vagy éppen harapófogóra hasonlító elemek, melyek mindegyike feszültséget teremt, egyensúlyi helyzetre törekvő.

Haász István akril, grafit, vászon tábláin és pasztell képein az uralkodó fekete négyzeteken túl szürkés, barnás, kékes sávózás, trapezoidok és fehér vonalak hálózata jelenik meg. A geometrikus absztrakció jegyében a pulzálás illúzióját adó fehér vonalak szűkítik és tágítják, dimenzionálják a hátteret, az alapot. 9-es osztású pasztelljein mozgást sugallnak a tengelyükből kiforduló, kibillenő, a kép virtuális terében reptetett lapocskák.

Konok Tamás feketéi impozánsak. Erejüket nemcsak méreteik adják, hanem az, ahogy képes belakni a felületet. A monokróm mezőkön ritmikusan váltogatja vonalai hálózatát, vertikális és horizontális léniát, a fekvő és álló téglatesteket. Van, ahol a rövid, szaggatott vonalak esőcseppeket idéznek, és szabályos rendszerének kontrapunktja a laza kanyart leíró fehér szalag. Többször a fekete négyzet válik uralkodóvá, ebből nyitva, csúsztatva, kitakarva átlátszóvá teszi rácsszerkezetét. A monokróm mezőt visszahajlítja, annak visszáját mutatja. Műveire egyaránt jellemző a dübörgő hangvétel, másutt viszont a halkabb, a suttoágásig minimalizált csend.

Nádler István valami olyat csinál az olaj-vászon festményein, ami zavarba ejtő. A nagytotál után közelebb lépve műveihez tudjuk meg, milyen párhuzamos folyamatok játszódnak azokon. Képes arra, hogy művein egyszerre legyen jelen az ösztönösség és a tudatosság. A szeles gesztus, a festék vastag pászmája áthullámszik a feketén, majd ebbe a tudatalattiból feltörő, kaotikusnak tűnő sötétségbe rendet vág, fehér vonalakat és négy picike fehér négyzetet telepít. Övé a legszínesebb mű ezen a kiállításon, ami egyszerre idézi meg a pokol feketéjét és tüzes bugyrait. A pirosban, narancsban izzó felület kemencéjében foltos, sávós ecsetpászmák jelennek meg. Máshol úgy lakja be a képet – a tudatos és ösztönös, a lírai absztrakt és a gesztusfestészet jegyében –, hogy a vászon bal felső sarkából elindít egy vastagabb pászmát, ami a kép magjában márványosan megtörve hullámszik, hogy végül a jobb alsó sarokban fejezze be keretes történetét.

Szűts Miklós a tájról, a tengerről medítál akvarelljein. Ott jár, ahol a föld és az ég találkoznak. Ezek nem konkrét tájbrázolások, inkább improvizált kompozíciók a tájról. A teremtés hajnalán vagyunk, vagy éppen a haldokló Nap fényében fáznak: nem tudom. Az uralkodó fekete mellett megjelenik a kék, a zöld, természetesen a szürke és egy-egy halvány fénysugár pirosban, rózsaszínben. A villogó fehérekkel ellentéte. Folyamata kettős: a fent és a lent,

Kiállítási enteriőr, Kiscelli Múzeum

foto: Bakos Ágnes

UM

május

az ég és a föld hol egymásba folyva összeolvad, hol pedig a színek és a kontúros, amorf pacák révén szétválnak, szétesik a világ.

Tölg-Molnár Zoltán pigmentet, gézt, lakkfestéket cellulózt, alumíniumot, csavart egyaránt a kartonra, vászonra applikáló művein az anyag sokszor térszakteként szétterülve tördeli széleit: az idő harapdálja azokat. Az idő múlására emlékeztet a kétszer is megjelenő, a létigét ragozó latin nyelvű felirat. Van, ahol a fekete szaggatott kört rajzol, másutt a marokkó játékhoz hasonlóan szét-esnek a falnak támasztott, földön fekvő lécek. A törékeny szélű elemek a gyógyítás szellemében ezüstös csavarokkal vannak bandázsolva. Formázott fekete vászna pedig nem a „shaped canvas” síkbeli deformációja, hanem a térbe nyilván hullámai felénk áradnak.

Trombitás Tamás fekete négyzetekkel, T alakzatokkal, derékszögekkel lakja be a felületet, a homogén felszínt morzsássá teszik a megszárt acéliszap csikjai. Táblaképein a feketék mellett a felületből kiragognak az arany formációk, melyek építészeti utalásokat, architektonikát idéznek. A geometrikus fragmentumok precízen szerkesztettek, az elemek ritmikája hol visszafogott, hol pedig pazarlóan nagyvonalú.

Vojnich Erzsébet akril, szén, vászon művein a magány uralkodik el. Városa lakatlan, rakpartja üres, a feketén satírozott felületen embernek nyoma sincs. Szobáiban az ajtók sehova nem nyílnak, a dobozok, kádak, medencék üresen tátongnak. A karcolt, foltos, pöttyös felületen néha egy-egy piros, vörös villan fel. Ezek a művek a lélek tájképei.

Záborszky Gábor festményeinek egyikén megkérdezi: Dove la Casa? (Hol van a ház?). Kérdezem, hol van az otthon, a haza? Túl az aktuális életérzésen, a művésznél a sűrű feketét felülírva, visszatérően megjelenik az arany és az ezüst nemessége. Képei már nem is pasztózusak, hanem a harmadik dimenzióba kilépők. Fröccsentett, csurgatott, olvadó, amorf pacák sodródnak az áramlatban. „Szigetek az áramlatban”. Babits Mihálytól idéz legújabb munkáján, ahol a kör, a földgömb peremvidékére applikálva ezüst kapcsok próbálják összetartani a pusztuló világot. A sáros magma áttöri a felszínt, szétterül, túlcsordul, de reméljük: van még erő, ami összefogja azt.

Kiállítási enteriőr, Kiscelli Múzeum

BUCZKÓ GYÖRGY:
Jel a térbe írva, 1996,
zománcozott üveg,
115x15x68 cm

